

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фінансів і обліку
Кафедра банківського бізнесу**

**О.В. Дзюблюк
Ю.М. Галіцейська**

Платіжний баланс і валютна політика

**методичні вказівки
з дисципліни «Валютна політика»**

для студентів денної і заочної форм навчання
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

**Тернопіль
2021**

Дзюблюк О. В., Галіцейська Ю. М. Платіжний баланс і валютна політика: методичні вказівки з дисципліни «Валютна політика». Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 36 с.

Методичні вказівки містять матеріали для вивчення та самостійного опрацювання теми «Платіжний баланс і валютна політика» з дисципліни «Валютна політика», складені у відповідності до навчальної програми дисципліни, містять рекомендації та матеріали щодо вивчення теоретичних питань теми, перелік питань для обговорення на практичних заняттях, підбірку тестових завдань для самостійного контролю за рівнем знань, перелік питань для самостійного дослідження, завдання для практичного закріплення навчального матеріалу дисципліни.

Укладачі: **Дзюблюк Олександр Валерійович**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри банківського бізнесу Західноукраїнського національного університету

Галіцейська Юлія Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри банківського бізнесу Західноукраїнського національного університету

Відповідальний за випуск: **Дзюблюк Олександр Валерійович**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри банківського бізнесу Західноукраїнського національного університету

Рецензент: **Ігнатов Юрій Олександрович** керівник відділення «Дружба» Тернопільської філії АТ КБ «Приватбанк»

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри банківського бізнесу ЗУНУ
(Протокол № 9 від 17 червня 2021 р.)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ «ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА».....	5
ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС І ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА».....	6
ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС І ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА».....	8
Опорний конспект лекції.....	8
ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС І ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА».....	21
Підготовка до семінарського (практичного) заняття.....	21
Питання для обговорення на семінарському (практичному) занятті.....	22
Тестові завдання для контролю знань.....	23
Тематика самостійної роботи.....	29
Розрахунково-графічне завдання.....	30
ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	32
Критерії поточного контролю знань студентів.....	32
Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає вивчення теми.....	34
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	35

ВСТУП

Дисципліна «Валютна політика» орієнтована на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами системи знань, що визначають загальні принципи державного впливу на валютну сферу економіки, котра в умовах глобалізації економічних процесів набуває усе більшої ролі для ефективного розвитку національних господарств. Ця дисципліна відноситься до циклу спеціальних наук, які формують фаховий світогляд майбутніх висококваліфікованих фахівців зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування», що відображає можливості майбутніх керівних кадрів здійснювати ефективні управлінські заходи з регулювання валютних відносин як на рівні окремих установ, так і на макроекономічному рівні загалом.

Метою вивчення дисципліни є фундаментальна підготовка спеціалістів у галузі фінансів, банківської справи та страхування, що мають спеціальні знання із порядку організації валютних відносин і механізму їх регулювання через реалізацію відповідної політики держави. У результаті вивчення дисципліни «Валютна політика» майбутні фахівці набувають здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень; здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у фінансовій сфері; здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Дані методичні вказівки призначені для вивчення однієї із фундаментальних тем дисципліни, яка присвячена всебічному, ґрунтовному розгляду питань формування та регулювання платіжного балансу країни, що набуває особливої актуальності в сучасних умовах глобалізаційних змін світової економіки та впливу платіжного балансу на динаміку економічних процесів всередині країни.

**СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ
«ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА» ТА МІСЦЕ ТЕМИ
«ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС І ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА»**

	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Економічна сутність та теоретичні основи валютної політики					
Тема 1. Організаційні засади валютної політики	5	3	17	0,5	-
Тема 2. Центральний банк у механізмі реалізації валютної політики	5	2	16	1	-
Тестування					2
Змістовий модуль 2. Елементи валютної політики та їх ефективність					
Тема 3. Валютно-курсова політика	5	3	17	1	-
Тема 4. Платіжний баланс і валютна політика	5	3	17	1	-
Модуль					2
Тема 5. Формування золотовалютних резервів як елемент валютної політики	5	2	17	1	-
Тема 6. Політика валютних обмежень	5	2	16	0,5	-
Модуль					2
Тренінг			4		
Разом 150	30	15	100	5	

ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС І ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА»

Головним завданням вивчення теми «Платіжний баланс і валютна політика» дисципліні «Валютна політика» є вивчення студентами суті платіжного балансу, основних принципів його складання, визначальних факторів впливу на стан платіжного балансу країни, а також висвітлення та засвоєння практичних засад базових напрямків реалізації валютної політики, пов'язаних із управлінням та регулюванням платіжного балансу. Оволодіння знаннями з даної теми повинне виробити у студентів навички:

- здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності;
- відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними;
- здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання;
- застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень;
- обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;
- презентувати результати власних досліджень зокрема, шляхом підготовки наукових публікацій і виступів на наукових заходах.

В результаті вивчення теми «Платіжний баланс і валютна політика» студенти повинні **знати**:

- суть, структуру та основні принципи формування платіжного балансу країни, напрямки реалізації впливу на платіжний баланс країни з метою його регулювання;
- вміти розв'язувати задачі у відповідності із наявними вихідними даними;
- здійснювати аналіз та економічну інтерпретацію одержаних результатів та робити обґрунтовані висновки;
- набути навичок практичного використання теоретичних знань у практичній діяльності.

Передумови для вивчення теми «Платіжний баланс і валютна політика»

Вивчення теми «Платіжний баланс і валютна політика» навчальної дисципліни «Валютна політика» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із попередніх тем курсу, зокрема «Організаційні засади валютної політики», «Центральний банк у механізмі реалізації валютної політики», «Валютно-курсова політика», а також цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

Теоретичне вивчення теми «Платіжний баланс і валютна політика» передбачає відвідування лекцій з дисципліни «Валютна політика» згідно розкладу занять. В даних методичних вказівках наведений опорний конспект лекції, в якому стисло викладено головні аспекти теми. Даний конспект лекції представляє собою допоміжний матеріал, який може використовуватися студентами для закріплення набутих, під час аудиторних занять, знань.

Опорний конспект лекції з теми «Платіжний баланс і валютна політика»

1. Поняття і необхідність складання платіжного балансу.

Платіжний баланс – це співвідношення усіх фактичних платежів, здійснених даною країною іншим країнам та всіх надходжень, отриманих нею із-за кордону за певний період часу.

Платіжний баланс містить інформацію про всі операції, які пов'язані із переходом прав власності від нерезидентів до резидентів на товари, послуги, інші матеріальні цінності, що супроводжується переміщенням грошей, фінансових та інших активів з однієї країни в іншу.

Необхідність складання платіжного балансу визначається наступними потребами:

- 1) визначення рівня участі країни у міжнародному розподілі праці та її частки у світовій економіці;
- 2) розробка адекватних заходів валютної політики через регулювання обмінного курсу та золотовалютних резервів з метою оптимізації зовнішньоекономічної діяльності;
- 3) забезпечення своєчасності розрахунків учасників зовнішньоекономічних операцій за своїми зобов'язаннями;

4) забезпечення стабільної світової фінансової системи через своєчасне реагування на інформацію з платіжного балансу.

2. Структура платіжного балансу.

Структура платіжного балансу являє собою систематизований перелік статей, що відображають усі фінансові трансакції країни і її населення з іншими країнами світу.

Основні компоненти платіжного балансу групуються за такими основними рахунками:

- I) Рахунок поточних операцій (*Current account*);
- II) Рахунок операцій з капіталом (*Capital account*);
- III) Фінансовий рахунок (*Financial account*).
- IV) Помилки і упущення (*Net errors and omissions*).
- V) Резерви (*Reserve assets*).

I. Рахунок поточних операцій (*Current account*) відображає сукупність платежів, пов'язаних з експортно-імпортними операціями, оплатою послуг, виплатами доходів, а також односторонніми переказами коштів. Рахунок поточних операцій складається із наступних груп статей:

1) Баланс товарів і послуг (*Goods and services*) є частиною платіжного балансу, що показує співвідношення між виплатами за імпортом товарів і послуг та надходженням платежів від експорту товарів і послуг.

а) Баланс товарів (*Goods*) показує співвідношення між виплаченими і отриманими платежами за імпортом і експортом товарів.

б) Баланс послуг (*Services*) являє собою співвідношення між платежами і надходженнями коштів за послуги, що надаються у взаєминах між резидентами і нерезидентами.

2) Баланс первинних доходів (*Primary income*) відображає співвідношення між надходженнями і виплатами, що

здійснюються внаслідок надання того чи іншого фактору виробництва – праці, землі, капіталу (фінансових активів).

а) Оплата праці (*Compensation of employees*) – це стаття, що включає заробітну плату й інші доходи, отримані резидентами за роботу, виконану за кордоном для нерезидентів.

б) Доходи від інвестицій (*Interest + Distributed income of corporations + Reinvested earnings*) – це стаття, що відображає співвідношення між виплаченими і отриманими дивідендами, процентами та іншими формами доходу, одержаного від інвестованого за рубежем капіталу.

в) Інші первинні доходи (*Rent*) – це стаття, яка показує співвідношення між платежами і надходженнями коштів унаслідок оплати ренти.

3) Баланс вторинних доходів (*Secondary income*) відображає рух поточних трансфертів між резидентами та нерезидентами, тобто операції, під час яких відбувається передавання матеріальних та фінансових цінностей, яке не передбачає зустрічного руху вартісного еквівалента.

II. Рахунок операцій з капіталом (*Capital account*) охоплює всі операції, що включають одержання або оплату капітальних трансфертів та нефінансових активів.

1. Капітальні трансферти (*Capital transfers*) включають неоплатний перехід прав власності на майно і основні фонди, а також прощення боргу.

2. Нефінансові активи (*Nonproduced nonfinancial assets*) охоплюють придбання або продаж активів, які не є результатом виробництва, а також активів нематеріального характеру.

III. Фінансовий рахунок (*Financial account*) відображає операції з фінансовими активами і зобов'язаннями даної країни стосовно усіх інших країн.

1. Прямі інвестиції (*Direct investment*) являють собою операції щодо вкладення коштів в акціонерний капітал підприємства, розташованого за межами країни інвестора, з

метою придбання контрольного пакету акцій і вирішального голосу в управлінні підприємством.

2. Портфельні інвестиції (*Portfolio investment*) охоплюють операції, які передбачають вкладення коштів у цінні папери у формі акцій чи облігацій і які не належать до прямих інвестицій.

3. Похідні фінансові інструменти (*Financial derivatives (other than reserves)*) включають цінні папери, випуск яких пов'язаний із правом на придбання чи продаж інших цінних паперів, фінансових або товарних ресурсів.

4. Інші інвестиції (*Other investment*) включають усі операції фінансового рахунку, що не належать до прямих або портфельних інвестицій, а також резервних активів.

5. Резервні активи (*Reserve assets*) – це зовнішні активи країни, що перебувають під контролем органів грошово-кредитного регулювання та в будь-який час можуть бути використані для прямого фінансування дефіциту платіжного балансу або для здійснення інтервенцій на валютному ринку з метою підтримки курсу національної валюти.

Для коригування даних платіжного балансу використовується стаття «Чисті помилки і упушення».

IV. Чисті помилки та упушення (*Net errors and omissions*) є окремою статтею платіжного балансу, у яку заносяться дані статистичних похибок і неврахованих операцій.

V. Резервні активи (*Reserve assets*) – це зовнішні активи країни, що перебувають під контролем органів грошово-кредитного регулювання та в будь-який час можуть бути використані для прямого фінансування дефіциту платіжного балансу або для здійснення інтервенцій на валютному ринку з метою підтримки курсу національної валюти.

3. Принципи формування платіжного балансу.

Платіжний баланс кожної країни має у своїй основі принцип подвійного запису, який означає, що кожна операція

повинна відображатись двічі: за кредитом з позитивним знаком, за дебетом – з негативним.

Для забезпечення цього завдання складання платіжного балансу має ґрунтуватись на таких *принципах*:

1) еквівалентний обмін цінностями, тобто рух товарів і послуг або цінних паперів повинен забезпечуватись відповідним рухом валютних платежів;

2) повне відображення усіх видів зовнішньоекономічних операцій, що означає відображення руху навіть тих цінностей, що переміщуються на нееквівалентній або безкоштовній основі, для чого використовується стаття поточних трансфертів;

3) кінцевий баланс має перебувати у стані рівноваги у зв'язку з тим, що кожна угода показується в балансі двічі, але з різними знаками, його кінцеве сальдо повинно дорівнювати нулю;

4) використання статті “помилки і пропуски” для забезпечення нульового сальдо платіжного балансу;

5) усі операції у платіжному балансі за кредитом показують надходження валюти, а за дебетом – виплати валютних коштів.

4. Сальдо платіжного балансу як мета валютної політики.

Сальдо платіжного балансу являє собою балансовий підсумок визначеного набору зовнішньо-економічних операцій, здійснюваних за певний період часу.

Залежно від результатів зовнішньо-економічної діяльності країни платіжний баланс може мати активне або пасивне сальдо.

Якщо валютні надходження в країну перевищують виплати, то платіжний баланс має активне сальдо.

Якщо валютні платежі резидентів перевищують валютні надходження, то платіжний баланс містить пасивне сальдо, тобто має місце дефіцит.

Для визначення загального сальдо платіжного балансу необхідно окремо визначити сальдо за трьома його основними рахунками.

1. Сальдо рахунку поточних операцій (*Current account balance*) визначається як співвідношення між надходженнями і виплатами коштів за експортно-імпортними операціями, а також первинними і вторинними доходами.

Сальдо рахунку поточних операцій визначається за допомогою наступної формули:

$$\text{CAB} = \text{X} - \text{M} + \text{BPI} + \text{BSI}$$

де CAB (*Current account balance*) – сальдо рахунку поточних операцій (“+” активне; “—” дефіцит);

X (*export*) – експорт товарів і послуг (“+”);

M (*import*) – імпорт товарів і послуг (“—”);

BPI (*balance of primary income*) – сальдо первинного доходу (надходження мінус виплати);

BSI (*balance of secondary income*) – сальдо вторинного доходу (надходження мінус виплати);

Якщо валютні надходження від експорту товарів, надання послуг, отримання первинних і вторинних доходів перевищують відповідні платежі за імпорт товарів і послуг та виплати доходів нерезидентам, то рахунок поточних операцій має активне сальдо (“+”). У протилежному випадку він зводиться з дефіцитом (“—”), тобто валютні платежі за імпортом перевищують надходження від експорту.

2. Сальдо рахунку операцій з капіталом (*Capital account balance*) визначається як співвідношення між надходженнями в країну і передачею нерезидентам капітальних трансфертів і нефінансових активів.

Сальдо рахунку операцій з капіталом визначається за наступною формулою:

$$\text{KAB} = \text{KT} + \text{NA}$$

де KAB (*Capital account balance*) – сальдо рахунку операцій з капіталом (“+” активне; “—” дефіцит);

КТ (*Capital transfers*) – капітальні трансферти (“+” при отриманні; “—” відповідно при їх передачі нерезидентам)

НА (*Nonfinancial assets*) – нефінансові активи (“+” при отриманні; “—” при передачі нерезидентам).

Якщо надходження в країну капітальних трансфертів і нефінансових активів перевищують відповідні обсяги передачі цих цінностей нерезидентам, то рахунок операцій з капіталом має активне сальдо (“+”). У протилежному випадку він зводиться із дефіцитом (“—”).

3. Сальдо фінансового рахунку (*Financial account balance*) відображає співвідношення між надходженнями і платежами, пов’язаними із змінами зовнішніх активів і зобов’язань країни, що виникають внаслідок здійснення прямих, портфельних та інших інвестицій.

Сальдо фінансового рахунку визначається за формулою:

$$\mathbf{FAB = DI + PI + FD + OI + RT}$$

де FAB (*Financial account balance*) – сальдо фінансового рахунку (“+” активне; “—” дефіцит);

DI (*Direct investment*) – прямі інвестиції (активи мінус пасиви);

PI (*Portfolio investment*) – портфельні інвестиції (активи мінус пасиви);

FD (*Financial derivatives*) – фінансові деривативи (активи мінус пасиви);

OI (*Other investment*) – інші інвестиції (активи мінус пасиви);

RT (*Reserve asset transactions*) – операції із резервними активами.

Знак «плюс» або «мінус» за кожною складовою фінансового рахунку при визначенні його сальдо залежить від того, як змінювались відповідні активи і зобов’язання. Тобто зміна зі знаком “плюс” зазначає збільшення активів чи зобов’язань, а зміна зі знаком “мінус” – зменшення активів чи зобов’язань. Тому для розрахунку сальдо фінансового рахунку за кожною

його складовою треба від активів відняти пасиви, а отримані результати віднімання з відповідним знаком («+» чи «-») сумувати і визначити у такий спосіб загальне сальдо фінансового рахунку.

Сальдо фінансового рахунку зі знаком “плюс”, означає, що чисте збільшення активів перевищує чисте збільшення зобов’язань (тобто зростають вимоги до інших країн). Від’ємне сальдо показує перевищення обсягів чистого збільшення зобов’язань над чистим збільшенням активів (тобто зростають зобов’язання перед іншими країнами). Таким чином, знак «+» показує чисте кредитування, а знак «-» чисте запозичення.

У разі перевищення припливу капіталу в країну над його відпливом фінансовий рахунок буде мати сальдо зі знаком «мінус», що і демонструє перевищення обсягів чистого збільшення зобов’язань над чистим збільшенням активів (тобто показує чисті запозичення).

У разі перевищення відпливу капіталів з країни над їх припливом фінансовий рахунок матиме сальдо зі знаком «плюс», що означає, що економіка надає кошти іншому світу, тобто чисте збільшення активів перевищує чисте збільшення зобов’язань або країна здійснює погашення наявних зобов’язань.

Принцип подвійного запису, що використовується при побудові платіжного балансу, означає, що сума всіх міжнародних операцій – поточних, операцій з капіталом і фінансових – в теорії дорівнює нулю. Відповідно, сальдо фінансового рахунку показує, як фінансується сума сальдо рахунку поточних операцій і сальдо рахунку операцій з капіталом.

Це означає, що сума сальдо поточного рахунку та рахунку операцій з капіталом має дорівнювати сальдо фінансового рахунку (з урахуванням помилок і упушень).

Дана тотожність виражається наступним рівнянням:

$$\mathbf{CAB + KAB = FAB - E\&O}$$

де CAB (*Current account balance*) – сальдо рахунку поточних операцій;

KAB (*Capital account balance*) – сальдо рахунку операцій з капіталом;

FAB (*Financial account balance*) – сальдо фінансового рахунку;

E&O (*Net errors and omissions*) – чисті помилки і упушення;

Таким чином, дефіцит рахунку поточних операцій і рахунку операцій з капіталом має покриватися відповідним за обсягом сальдо фінансового рахунку, тобто чистим притоком капіталу. І навпаки, активне сальдо рахунку поточних операцій може супроводжуватися чистим відтоком капіталу за фінансовим рахунком.

Загальна сума усіх величин сальдо рахунків платіжного балансу (з відповідними знаками) має дорівнювати нулю:

$$\mathbf{(CAB + KAB) - (FAB - E\&O) = 0}$$

Для визначення сальдо зведеного платіжного балансу (дефіциту чи профіциту) необхідно відокремити групу статей, що відображають рух резервних активів та пов'язаних із ними статей (кредитів МВФ, виключного фінансування тощо).

Зміна резервів і відображає кінцевий результат, тобто сальдо зведеного платіжного балансу:

$$\mathbf{BP = CAB + KAB - FAB + E\&O = RT}$$

де BP (*Balance of Payments*) – сальдо зведеного платіжного балансу;

CAB (*Current account balance*) – сальдо рахунку поточних операцій;

KAB (*Capital account balance*) – сальдо рахунку операцій з капіталом;

FAB (*Financial account balance*) – сальдо фінансового рахунку без резервних активів;

E&O (*Net errors and omissions*) – чисті помилки і упушення;

RT (*Reserve asset transactions*) – операції із резервними активами.

У тому разі, якщо дефіцит рахунку поточних операцій не покривається припливом капіталів за фінансовим рахунком, то різниця має покриватися зменшенням резервних активів. Величина такої зміни відображає загальну величину сальдо платіжного балансу, тобто у даному випадку його дефіцит (знак «мінус»).

У разі активного сальдо за поточним рахунком і недостатнього відпливу капіталів за кордон, різниця становить позитивне сальдо зведеного платіжного балансу (знак «плюс»), що відображається у вигляді зростання відповідних резервних активів.

Залежно від того, за якими статтями розраховується сальдо платіжного балансу, методи погашення його дефіциту поділяються на тимчасові і остаточні.

Тимчасові методи фінансування сальдо платіжного балансу передбачають залучення валютних коштів на певний строк з метою покриття дефіциту за рахунком поточних операцій. Тимчасовими методами є залучення коштів за балансуючими статтями:

- 1) розміщення на світовому ринку капіталів облігаційних позик;
- 2) відстрочення платежів за вже отримані цінності;
- 3) залучення кредитів від іноземних банків і банківських консорціумів;
- 4) отримання кредитів від міжнародних валютно-кредитних і фінансових організацій;
- 5) взаємне короткострокове кредитування центральних банків за угодами “своп”.

Остаточні методи фінансування сальдо платіжного балансу передбачають погашення дефіциту по балансу в цілому – як за рахунок поточних операцій, так і за рахунок капіталів. До остаточних методів балансування дефіциту

належать: використання офіційних валютних резервів центральних банків; отримання іноземної допомоги у вигляді різного роду субсидій і дарів.

5. Фактори, що впливають на платіжний баланс країни.

Фактори, що впливають на платіжний баланс країни, поділяються на внутрішні та зовнішні.

До *внутрішніх* факторів належать:

- рівень інфляції в країні, що позначається на конкурентоспроможності національних виробників та впливає на динаміку експортно-імпортних операцій;
- державні витрати і величина бюджетного дефіциту, що визначають масштаби державних запозичень, в тому числі і на зовнішніх ринках;
- структура національної економіки, що визначає частку експортно-орієнтованих підприємств;
- форс-мажорні обставини, що впливають на зовнішньоекономічні умови.

Зовнішні фактори:

- міжнародний рух капіталів що позначається на спрямованості фінансових потоків між країнами;
- рівень міжнародної конкуренції, який визначає частку окремих країн у світовій економіці;
- структура світової торгівлі, що впливає на попит на продукцію виробників різних країн;
- зміни у світовій валютній системі, що визначають вплив міжнародних валютно-кредитних відносин і організацій, які їх забезпечують на стан платіжних балансів різних країн.

6. Вплив валютної політики на стан платіжного балансу.

Валютна політика з регулювання платіжного балансу являє собою комплекс економічних та адміністративних заходів державного впливу на зовнішньоекономічну діяльність,

спрямованих на формування статей платіжного балансу та регулювання його сальдо.

До складу *економічних* засобів впливу на стан платіжного балансу відносяться наступні основні інструменти валютної політики:

1) девальвація, що є засобом стимулювання експорту за умов наявності належного виробничого потенціалу та сприятливої кон'юнктури на зовнішніх ринках;

2) ревальвація, що використовується для обмеження активного сальдо платіжного балансу через здешевлення імпорту і подорожчання експорту;

3) дисконтна політика, що передбачає вплив центрального банку через зміну ринкової норми процента на міжнародний рух капіталів з метою впливу на сальдо балансу операцій з капіталом і фінансовими інструментами;

4) дефляційна політика, що передбачає вплив на сальдо платіжного балансу через стимулювання експорту шляхом обмеження грошової маси і внутрішнього попиту, а відтак – переорієнтації національних виробників на зовнішні ринки.

Адміністративні інструменти передбачають можливість запровадження ряду валютних обмежень з метою зниження дефіциту платіжного балансу. У їх числі можуть бути вжиті наступні заходи:

1) концентрація валютних операцій в уповноважених банках;

2) обмеження норм вивезення іноземної валюти резидентами і нерезидентами;

3) обов'язковий продаж валютної виручки експортерами;

4) обмеження на купівлю-продаж валюти на внутрішньому валютному ринку.

7. Валютно-курсова політика і рівновага платіжного балансу.

Валютно-курсова політика впливає на платіжний баланс країни в залежності від того, який режим курсоутворення діє в даній країні. Якщо режим курсоутворення передбачає вільне плавання обмінного курсу, то рівновага платіжного балансу забезпечується автоматично.

Так, при дефіциті балансу через переважання імпорту над експортом буде зростати попит на іноземну валюту. В результаті національна валюта буде дешевшати відносно іноземної, тобто матиме місце девальвація. У результаті цього імпорт буде дорожчати, а експорт – дешевшати, що приведе баланс у стан рівноваги. Якщо має місце активне сальдо, то обмінний курс змінюється в протилежному напрямку (ревальвація), що знову приводить баланс у стан рівноваги.

Якщо режим валютного курсу фіксований, то забезпечення рівноваги платіжного балансу досягається через втручання центрального банку. При дефіциті платіжного балансу центральний банк, щоб не допустити зниження курсу національної валюти, скорочує офіційні валютні резерви, збільшуючи пропозицію іноземної валюти на внутрішньому ринку. При наявності активного сальдо платіжного балансу центральний банк, щоб не допустити підвищення курсу національної валюти, збільшує золотовалютні резерви, зменшуючи тим самим пропозицію валюти на внутрішньому ринку.

Результат операцій з офіційними валютними резервами разом із сальдо рахунку поточних операцій і рахунку операцій з капіталом і фінансовими інструментами має становити нуль.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

Практична частина засвоєння знань з дисципліни «Валютна політика» передбачає проведення семінарських занять. Це форма навчального заняття, на якій організовується дискусія навколо попередньо визначених тем. Заняття проводиться в аудиторії або в навчальному кабінеті з однією академічною групою. Участь студентів у семінарських заняттях враховується при виставленні підсумкової оцінки з відповідної навчальної дисципліни.

Семінарські (практичні) заняття сприяють поглибленню та деталізації матеріалу, який вивчався на лекції чи самостійно, а також відбувається контроль викладача за знаннями групи та з'ясування рівня навчальної діяльності студента.

З метою вивчення теми «Платіжний баланс і валютна політика» використовуються такі форми семінарських занять: 1) семінари з теоретичної частини дисципліни; 2) практично - семінарські заняття.

Семінари сприяють розвитку творчої самостійності студентів, поглиблюють їх інтерес до науки і наукових досліджень, розвивають культуру мови, вміння та навички публічного виступу, участі в дискусії.

Підготовка до семінарського (практичного) заняття з теми «Платіжний баланс і валютна політика»

Мета заняття: вивчити поняття і структуру платіжного балансу та вплив валютної політики на стан платіжного балансу країни.

З метою якісного проведення семінарського (практичного) заняття студенти повинні ретельно повторити вивчені теми дисципліни «Валютна політика». Також, під час підготовки до семінарського (практичного) заняття студентам,

окрім теоретичної підготовки з теми «Платіжний баланс і валютна політика», необхідно особливу увагу звернути на такі питання:

1. Фактори, що визначають необхідність державного регулювання валютних відносин.
2. Стратегічні та тактичні цілі валютної політики.
3. Вибір пріоритетів валютної політики у ринкових умовах.
4. Поточна та довгострокова валютна політика, визначення основних цілей та форм реалізації.
5. Взаємозв'язок валютної і грошово-кредитної політики центрального банку, їх спільні та відмінні риси.
6. Характеристика цілей та типів грошово-кредитної політики центрального банку.
7. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання згідно чинного законодавства.
8. Характеристика загальних та спеціальних інструментів реалізації валютної політики центрального банку.
9. Теоретичні засади вибору стратегії валютної політики.
10. Зміст основних факторів, що впливають на величину валютного курсу.
11. Основні форми прогнозування обмінного курсу в системі заходів валютної політики.
12. Видатки державного бюджету та рівновага валютного ринку.
13. Вплив валютно-курсової політики на державний борг країни.

Питання для обговорення на семінарському (практичному) занятті «Платіжний баланс і валютна політика»:

1. Поняття і необхідність складання платіжного балансу.
2. Структура платіжного балансу.
3. Принципи формування платіжного балансу.
4. Сальдо платіжного балансу як мета валютної політики.
2. Фактори, що впливають на платіжний баланс країни.

3. Дефіцит державного бюджету та його вплив на зведене сальдо платіжного балансу.
4. Вплив державного боргу та зовнішніх запозичень на стан платіжного балансу країни.
5. Вплив валютної політики на стан платіжного балансу.
6. Політика обмінного курсу і рівновага платіжного балансу.
7. Особливості платіжного балансу України.

Література: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,15;17,18,25,27,30,31

Тестові завдання для контролю знань з теми «Платіжний баланс і валютна політика»

- 1) Співвідношення всіх фактичних платежів, здійснених певною країною на користь інших країн, та надходжень коштів, отриманих нею з-за кордону – це:
 - a) платіжний баланс;
 - b) розрахунковий баланс;
 - c) рахунок поточних операцій;
 - d) торговий баланс;
 - e) баланс послуг;
- 2) Якщо валютні надходження перевищують платежі, то баланс є:
 - a) позитивним;
 - b) негативним;
 - c) активним;
 - d) пасивним;
 - e) відкритим;
- 3) Якщо сума валютних платежів більша від надходжень, то баланс є:
 - a) позитивним;
 - b) негативним;
 - c) активним;
 - d) пасивним;
 - e) відкритим;
- 4) Співвідношення на певну дату всіх вимог і зобов'язань певної країни щодо інших країн незалежно від періоду їх виникнення і терміну оплати – це:
 - a) платіжний баланс;

- b) розрахунковий баланс;
 - c) структура платіжного балансу;
 - d) стаття платіжного балансу;
 - e) рахунок поточних операцій;
- 5) Сальдо розрахункового балансу може бути:
- a) позитивним;
 - b) негативним;
 - c) активним;
 - d) пасивним;
 - e) відкритим;
- 6) Що є більш важливим інструментом макроекономічного аналізу:
- a) платіжний баланс;
 - b) розрахунковий баланс;
 - c) торговий баланс;
 - d) баланс послуг;
 - e) рахунок операцій з капіталом і фінансових операцій;
- 7) Систематизований перелік статей, які відображають усі валютні операції країни і її населення з іншими країнами світу – це:
- a) платіжний баланс;
 - b) розрахунковий баланс;
 - c) структура платіжного балансу;
 - d) стаття платіжного балансу;
 - e) рахунок поточних операцій;
- 8) Здійснювані зовнішньоекономічні угоди поділяються на два основні види:
- a) валютні;
 - b) кредитні;
 - c) інвестиційні;
 - d) поточні;
 - e) фінансові.
- 9) Всі операції, здійснювані резидентами і нерезидентами з реальними цінностями, а також операції, пов'язані з безоплатним наданням чи одержанням цінностей для поточного використання – це:
- a) структура платіжного балансу;
 - b) стаття платіжного балансу;
 - c) рахунок поточних операцій;
 - d) торговий баланс;
 - e) баланс послуг;

- 10) У структурі рахунку поточних операцій виділяють чотири елементи:
- a) рахунок поточних операцій;
 - b) торговий баланс;
 - c) баланс послуг;
 - d) стаття “доходи”;
 - e) стаття “поточні трансферти”;
- 11) Співвідношення між доходами від експорту товарів і витратами, здійснюваними на оплату імпорту товарних цінностей – це:
- a) структура платіжного балансу;
 - b) стаття платіжного балансу;
 - c) рахунок поточних операцій;
 - d) торговий баланс;
 - e) баланс послуг;
- 12) Частина платіжного балансу, що показує надходження коштів за надані нерезидентам послуги і витрати на оплату послуг, отриманих резидентами:
- a) структура платіжного балансу;
 - b) стаття платіжного балансу;
 - c) рахунок поточних операцій;
 - d) торговий баланс;
 - e) баланс послуг;
- 13) Частина платіжного балансу, що показує некомпенсовану передачу матеріальних та фінансових цінностей на користь країни з-за кордону і навпаки:
- a) структура платіжного балансу;
 - b) стаття платіжного балансу;
 - c) стаття “доходи”;
 - d) стаття “поточні трансферти”;
 - e) рахунок операцій з капіталом і фінансових операцій.
- 14) Двома основними складовими рахунку операцій з капіталом і фінансових операцій є:
- a) торговий баланс;
 - b) баланс послуг;
 - c) стаття “доходи”;
 - d) рахунок операцій з капіталом;
 - e) фінансовий рахунок.
- 15) Дебет за кожною статтею платіжного балансу вказується зі знаком:
- a) плюс;

- b) мінус;
 - c) інколи плюс, інколи мінус;
 - d) дорівнює нулю.
- 16) Кредит за кожною статтею платіжного балансу вказується зі знаком:
- a) плюс;
 - b) мінус;
 - c) інколи плюс, інколи мінус;
 - d) дорівнює нулю.
- 17) Експорт товарів і надання послуг нерезидентам відображається у платіжному балансі за:
- a) дебетом;
 - b) кредитом;
 - c) інколи за дебетом, інколи за кредитом;
 - d) не відображається взагалі.
- 18) Імпорт товарів і отримання послуг від нерезидентів відображається у платіжному балансі за:
- a) дебетом;
 - b) кредитом;
 - c) інколи за дебетом, інколи за кредитом;
 - d) не відображається взагалі.
- 19) Надходження коштів резидентам від нерезидентів (наприклад, проценти за надані за кордон кредити) відображається у платіжному балансі за:
- a) дебетом;
 - b) кредитом;
 - c) інколи за дебетом, інколи за кредитом;
 - d) не відображається взагалі.
- 20) Виплата валютних коштів нерезидентам від резидентів (наприклад, дивідендів на акції, процентів за облігації) відображається у платіжному балансі за:
- a) дебетом;
 - b) кредитом;
 - c) інколи за дебетом, інколи за кредитом;
 - d) не відображається взагалі.
- 21) Балансовий підсумок визначеного набору зовнішньоекономічних операцій, здійснених за певний період часу – це:
- a) сальдо платіжного балансу;
 - b) активне сальдо платіжного балансу;

- c) пасивне сальдо платіжного балансу;
 - d) дефіцит платіжного балансу;
 - e) профіцит платіжного балансу;
- 22) Яке сальдо означає, що валютні надходження в країну від нерезидентів перевищують виплати резидентами за кордон:
- a) сальдо платіжного балансу;
 - b) активне сальдо платіжного балансу;
 - c) пасивне сальдо платіжного балансу;
 - d) дефіцит платіжного балансу;
 - e) профіцит платіжного балансу;
- 23) Яке сальдо означає, що валютні платежі резидентів перевищують валютні надходження від нерезидентів:
- a) сальдо платіжного балансу;
 - b) активне сальдо платіжного балансу;
 - c) пасивне сальдо платіжного балансу;
 - d) дефіцит платіжного балансу;
 - e) профіцит платіжного балансу;
- 24) Усі статті платіжного балансу поділяється на дві групи:
- a) першочергові;
 - b) другорядні;
 - c) основні;
 - d) допоміжні;
 - e) балансуючі;
- 25) Як називаються статті платіжного балансу, що відображають зовнішньоекономічні операції, розрахунки за якими є остаточними, тобто вони не передбачають зворотних платіжних операцій:
- a) основні;
 - b) поточні;
 - c) фінансові;
 - d) балансуючі;
 - e) резервні.
- 26) Як називаються статті платіжного балансу, що відображають зовнішньоекономічні операції, спрямовані на вирівнювання сальдо за основними статтями шляхом переміщення капталів, надання кредитів або ж зміни офіційних валютних резервів країни:
- a) основні;
 - b) допоміжні;
 - c) поточні;

- d) балансуючі;
 - e) резервні.
- 27) Інструменти валютної політики, покликані впливати на платіжний баланс країни, поділяються на дві основні групи:
- a) ринкові;
 - b) неринкові;
 - c) економічні;
 - d) адміністративні;
 - e) опосередковані
- 28) Які інструменти валютної політики регулювання платіжного балансу передбачають використання центральним банком країни комплексу заходів монетарного регулювання щодо впливу на зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання:
- a) неринкові;
 - b) кон'юнктурні;
 - c) структурні;
 - d) економічні;
 - e) адміністративні;
- 29) Які інструменти валютної політики регулювання платіжного балансу передбачають використання державою нормативних заходів впливу на валютні відносини в країні:
- a) неринкові;
 - b) кон'юнктурні;
 - c) структурні;
 - d) адміністративні;
 - e) прямі;
- 30) Усі фактори, що впливають на платіжний баланс країни, умовно можна поділити на дві групи:
- a) головні;
 - b) другорядні;
 - c) зовнішні;
 - d) внутрішні;
 - e) економічні;
- 31) Які фактори, що можуть вплинути на платіжний баланс країни, пов'язані зі станом національного виробництва:
- a) головні;
 - b) другорядні;
 - c) зовнішні;
 - d) внутрішні;
 - e) економічні;

- 32) Які фактори, що можуть вплинути на платіжний баланс країни, пов'язані зі станом світової економіки:
- a) головні;
 - b) другорядні;
 - c) зовнішні;
 - d) внутрішні;
 - e) економічні;
- 33) Який орган в Україні розробляє методологічну та методичну базу для аналізу та безпосередньо складає платіжний баланс:
- a) Верховна рада України;
 - b) Кабінет міністрів України;
 - c) Міністерство фінансів України;
 - d) Державне казначейство України;
 - e) Національний банк України;
- 34) Методика складання платіжного балансу України передбачає можливість його представлення у двох формах:
- a) статистичній;
 - b) графічній;
 - c) нейтральній;
 - d) аналітичній;
 - e) синтетичній;

Тематика самостійної роботи з теми «Платіжний баланс і валютна політика»

Самостійна робота студентів відбувається поза межами аудиторії та представляється на розгляд викладача прилюдно (студенти академічної групи) у вигляді наукового есе або реферату обсягом 8-12 сторінок друкованого тексту. Захист і демонстрація результатів дослідження супроводжується презентацією.

1. Вплив капіталу з країни: причини та шляхи подолання.
2. Особливості проведення валютної політики в ринковій економіці.
3. Перспективи євро у міжнародній валютній системі.
4. Особливості інтеграційних процесів в Україні (інтеграція в ЄС).
5. Валютна політика і світові фінансові кризи.

6. Фактори, що впливають на платіжний баланс країни, їх характеристика.
7. Публічні фінанси в системі реалізації валютної політики держави

Розрахунково-графічне завдання

з теми «Платіжний баланс і валютна політика»

За даними таблиці 1 розрахувати сальдо рахунків платіжного балансу, а також загальне сальдо платіжного балансу (заповнити таблицю). Проаналізувати стан економіки країни станом на 2015 р. та 2016 р., зробити порівняльний аналіз, дати оцінку. Відобразити зміни у платіжному балансу графічно (графіки). Запропонувати оптимальні, на ваш погляд, шляхи балансування платіжного балансу. Конкретизувати, які саме напрямки валютної політики потрібно обрати та які дії органів влади потрібно застосувати для покращення стану платіжного балансу. Всі розрахунки, графіки та запропоновані заходи – оформити у вигляді доповіді та презентації і представити на розгляд викладача та академічної групи на наступному семінарському (практичному) занятті.

В умовах дефіциту часу дана розрахункова робота може передбачати поділ студентів на робочі групи та надання конкретного завдання (виокремлення частини загального завдання) для кожної робочої групи. Після опрацювання частини завдання та досягнення результату – робочі групи об'єднуються, підбивають підсумки, обговорюють результати робочих груп, виправляють помилки та формують єдиний доклад презентацію з результатами роботи.

Таблиця 1

Дані платіжного балансу України за 2019-2020 рр. (млн.дол.США)

Статті балансу	2019 усього	2020 усього
А. Рахунок поточних операцій
Баланс товарів та послуг
<i>Баланс товарів</i>
Експорт товарів	35420	33560

Імпорт товарів	38875	40502
<i>Баланс послуг</i>
Експорт послуг	12442	12448
Імпорт послуг	11349	11959
<i>Баланс первинних доходів</i>
Надходження	5786	6889
Виплати	5411	5412
<i>Оплата праці (баланс)</i>
Надходження	5631	6731
Виплати	36	37
<i>Доходи від інвестицій (баланс)</i>
Надходження	155	158
Виплати	5375	5375
<i>Баланс вторинних доходів</i>
Надходження	4573	4627
Виплати	970	991
В. Рахунок операцій з капіталом
Чисте кредитування (+)/ чисте запозичення (-) (=A+B)	2072	-1248
С. Фінансовий рахунок
Прямі інвестиції (сальдо)	-3012	-3268
Прямі інвестиції: активи	38	173
Прямі інвестиції: пасиви	3050	3441
Портфельні інвестиції (сальдо)	-367	-293
Портфельні інвестиції: активи	3	-77
Портфельні інвестиції: пасиви	370	216
Акціонерний капітал	177	69
Боргові цінні папери	193	147
Сектор державного управління	949	256
Банки	-613	-88
Інші сектори	-143	-21
Інші інвестиції (сальдо)	4263	392
Інші інвестиції: активи	565	-2762
Центральний банк	-52	-15
Банки	384	-700
Інші сектори	233	-2047
Інші інвестиції: пасиви	-3698	-3154

Центральний банк	1320	-1303
Сектор державного управління	2295	252
Банки	-4304	-2628
Інші сектори	-3009	525
Довгострокові кредити	-1198	-348
Короткострокові кредити	-84	273
Торгові кредити	-1727	600
Помилки та упущення	-339	-575
D. Зведений баланс (=A+B-C)
E. Резерви та пов'язані статті
Резервні активи	6016	2348
Кредити МВФ	5167	1002

*без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення теми «Платіжний баланс і валютна політика» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконання завдань та досліджень.

Критерії поточного контролю знань студентів

«Відмінно» (90-100 балів) – студент добре розуміє суть і призначення платіжного балансу; може показати вплив валютної політики на стан платіжного балансу; може детально охарактеризувати структуру платіжного балансу, оцінити фактори, що впливають на його стан, а також пояснити особливості побудови платіжного балансу; показати роль

держави у регулюванні економічних процесів та у впливі на стан платіжного балансу; детально охарактеризувати завдання зовнішньоекономічної політики виходячи з поточного стану платіжного балансу; спираючись на дані платіжного балансу країни вміє обґрунтувати вибір пріоритетів валютної політики в сучасних умовах. Крім цього, студент добре вміє диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання, вміло застосовує правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях, може з високою точністю інтерпретувати схеми, графіки, діаграми, чітко встановлює різницю між причинами і наслідками, глибоко аналізує, оцінює факти, події та обґрунтовано прогнозує очікувані результати від прийнятих рішень.

«Добре» (75-89 балів) – студент може розкрити суть платіжного балансу, принципи його складання; охарактеризувати завдання зовнішньоекономічної політики виходячи з поточного стану платіжного балансу. Крім цього, студент вміє диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання, застосовує правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях, може достатньо точно інтерпретувати схеми, графіки, діаграми, встановлює різницю між причинами і наслідками, аналізує, оцінює факти, події та прогнозує очікувані результати від прийнятих рішень, викладає матеріал досить логічно, послідовно.

«Задовільно» (60-74 бали) – студент знає суть платіжного балансу, може назвати принципи складання платіжного балансу. Крім цього, студент не завжди вміє диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання, рідко застосовує правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях, не завжди може достатньо точно інтерпретувати схеми, графіки, діаграми, не завжди встановлює різницю між причинами і наслідками, слабо аналізує, оцінює факти, події та не досить вміло прогнозує очікувані результати від прийнятих рішень, викладає матеріал не завжди логічно, послідовно.

«Незадовільно» (нижче 60 балів) – студент не в змозі розкрити сутність платіжного балансу, його призначення, не може охарактеризувати структуру платіжного балансу. Крім цього, студент не вміє диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання, не застосовує правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях, не може інтерпретувати схеми, графіки, діаграми, не встановлює різниці між причинами і наслідками, не аналізує та не оцінює факти, події та не прогнозує очікувані результати від прийнятих

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає вивчення теми «Платіжний баланс і валютна політика»

№	Найменування
1.	Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)
2.	Ноутбук, проектор, екран
3.	Планшети GLOBEX GU 1011 C, комп'ютери IntelCore i3

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Керівництво з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції Міжнародного валютного фонду (6-те видання, 2008) URL: <http://www.imf.org>
2. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06. 2018 р. № 2473-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#top>
3. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/212114>
4. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. №959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/95912>
5. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67914>
6. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 5.04.2001 р. №2346-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>
7. Про Митний тариф України : Закон України від 4 червня 2020 року № 674-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>
8. Про складання платіжного балансу України: Постанова Кабінету міністрів України від 17 березня 2000 р. №517 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/517-2000-%D0%BF#Text>
9. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні / Затверджена Постановою Правління НБУ від 28.08.2001 р. №368/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z084101>
10. Методологічний коментар Національного банку України до статистики зовнішнього сектору України (відповідно до 6-го видання “Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції”). URL: <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19138166>
11. Дзюблюк О. В. Валютна політика: Підручник. Затверджено МОН. Київ: Знання. 2007. 422 с.
12. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
13. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
14. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
15. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL:

<http://www.ukrstat.gov.ua/>

16. База даних ООН з зовнішньоторговельних операцій країн світу. URL: <https://comtrade.un.org/>

Додаткові:

17. Ahmed K. The global impact of the US interest rate rise. URL: <http://www.bbc.com/news/business35114973>
18. Fernandez A., Klein M, Rebucci A., Schindler M., Uribe M. Capital Control Measures: A New Dataset, IMF Working Paper WP/15/80. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2015/wp1580.pdf>.
19. Kaletsky A. What a US interest rate rise really means for the dollar. URL: <http://www.theguardian.com/business/2015/nov/17/whatausinterestrateriserreallymeansforthedollar>.
20. World Bank Indicators. URL: <http://data.worldbank.org/indicator#topic15>
21. World Economic Outlook Database [WEO]. URL: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/>
22. Галіцейська Ю. Співробітництво України зі Світовим банком: міжнародні аспекти та вітчизняні реалії. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. №8. С.118-122.
23. Галіцейська Ю., Леськів О. Сучасні тенденції розвитку валютного ринку України. *Світ фінансів*. Випуск 2. 2014. С. 78-88.
24. Дзюблюк О. В. Валютна політика як фактор макроекономічної стабілізації. *Фінанси України*. 2016. №11. С. 33-51.
25. Дзюблюк О. Валютно-курсові аспекти антикризової економічної політики. *Банківська справа*. 2017. № 4. С. 14-33.
26. Дзюблюк О. Ефективність управління офіційними золотовалютними резервами. *Перспективи розвитку банківської системи у глобальному фінансовому середовищі* : збірник тез доповідей Всеукраїнської наукової інтернетконференції. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. С. 21-26.
27. Дзюблюк О. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі. *Банківська справа*. 2020. № 1. С. 3-25.
28. Дзюблюк О. Проблеми інфляційного таргетування в сучасній економіці. *Світ фінансів*. 2015. Вип. 2. С. 7-18.
29. Дзюблюк О. Стратегічні орієнтири монетарної політики в умовах фінансової глобалізації. *Банківська справа*. 2015. №3. С.3-21.
30. Мироненко Г.В. Трансформаційні процеси валютної політики в країнах ЦСЄ в умовах євроінтеграції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 15, серпень. С. 56-60.